

Õiguskantsler

Teie nr

Meie 29.06.2021 nr 7-4/210902/2104292

Väljasaatmiseks vajaliku reisidokumendi taotlemine

Austatud avaldaja

Kirjutasite õiguskantslerile, sest Teie hinnangul andis Politsei- ja Piirivalveamet (PPA) Teile reisidokumendi väljaandmise kohta valeinfot. Teid peeti kinni PPA kinnipidamiskeskuses, sest PPA kavatses Teid saata välja Venemaale. Teie sõnul teatas PPA esindaja Teile pärast vanglast vabanemist, et pass on valmis ja ootab saatkonnas üleandmist. Võtsite 13.04.2021 saatkonnaga ühendust, kuid sealt vastati Teile, et dokument ei olnud valmis.

Asjaolude täpsustamisel selgus, et PPA andis Teile reisidokumendi kohta tõepoolest valeinformatsiooni. Tallinna Vangla taotles Teile vanglas viibimise ajal Venemaa Föderatsiooni saatkonnalt tagasipöördumistunnistust, kuid saatkonna konsulaarosakond oli pandeemia tõttu suletud ning ei andnud Teile reisidokumenti välja enne vanglast vabanemist. PPA selgituste kohaselt mõistsid PPA ametnikud valesti Venemaa Föderatsiooni saatkonna konsulaarosakonna e-kirja sisu, eeldades, et reisidokument oli välja antud, kuid seda ei olnud võimalik pandeemia tõttu kätte saada. Niisiis jagas PPA Teile (ja ka kohtule) reisidokumendi väljaandmise kohta valeinfot. Seega oli PPA tegevus õigusvastane, kuid PPA ei edastanud valeinfot tahtlikult.

Asjaolud

Tallinna Vangla taotles 18.02.2021 Venemaa Föderatsiooni saatkonnalt Teile tagasipöördumistunnistust.

Tallinna Vangla esindaja võttis Venemaa Föderatsiooni saatkonna konsulaarosakonnaga dokumendi asjus korduvalt ühendust. 08.03.2021 küsis Tallinna Vangla esindaja konsulaarosakonnalt üle, kas Teie dokument saab valmis enne Teie vanglast vabanemist. Konsulaarosakond vastas 10.03.2021 e-kirja teel, et tagasipöördumistunnistust või muud Vene Föderatsiooni kodaniku isikut tõendavat dokumenti on võimalik saada vaid isiklikult; erandeid tehakse Moskva loal üksnes kinnipeetutele, kes ei saa ise kohale minna.

Tallinna Vangla esindaja saatis uue järelepärimise konsulaarosakonnale 24.03.2021, küsides, kas on kindlust, et Te saate dokumendi kätte hiljemalt 26.03.2021. Venemaa Föderatsiooni konsulaarosakond vastas 24.03.2021 Tallinna Vangla esindajale, et konsulaarosakond on pandeemia tõttu suletud ning pole täpselt teada, millal see uuesti avatakse. 24.03.2021 saatis

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Tallinna Vangla esindaja konsulaarosakonnale täiendava kirja. 25.03.2021 vastas konsulaarosakond sellele, et enne aprillikuud seda küsimust ei otsustata.

Tallinna Vangla välismaalaste koordinaator edastas PPA-le 24.03.2021 Venemaa Föderatsiooni saatkonna vastuse selle kohta, et konsulaarosakond on suletud. 25.03.2021 vastuses nentisid PPA ametnikud, et [] seega enne vabanemist dokumenti ei saa. 25.03.2021 edastas Tallinna Vangla ametnik PPA-le konsulaarosakonna teate, et enne aprilli seda küsimust ei otsustata. Tallinna Vangla esindaja kirjutas 13.04.2021 Venemaa Föderatsiooni saatkonnale, et ootate jätkuvalt oma dokumente.

Kohtulahendite infosüsteemist selgub, et PPA esindaja edastas mitteametlikult informatsiooni ka Tallinna Halduskohtule ([]). PPA teatas kohtule esitatud taotluses Teie kinnipidamiseks loa saamiseks, et juba Teie Tallinna Vanglas viibimise ajal sai PPA Venemaa Föderatsiooni saatkonna konsulaarosakonnalt kinnituse, et Teie reisidokument on valmis. PPA taotluses oli märgitud järgmiselt: „[...] Tallinna Vanglas viibimise ajal oli isikule taotletud uus, kehtiv reisidokument Venemaa Föderatsiooni saatkonnas Eesti Vabariigis ehk isikule oli taotletud Venemaa Föderatsiooni pass kuna varasem lõpetas oma kehtivuse. [] Tallinna Vanglas viibimise ajal oli PPA saanud Venemaa Föderatsiooni konsulaadilt kinnituse, et [] reisidokument on valmis ning selle kättesaamiseks peab [] isiklikult ilmuma konsulaati. [...]“ Sellele asjaolule osutas kohus ka kinnipidamiseks luba andes.

12.04.2021 võttis PPA ametnik telefonitsi ühendust Venemaa Föderatsiooni saatkonnaga ja selgitas, et inimese kodumaale saatmiseks on vaja väljastada tagasipöördumistunnistus. 15.04.2021 käisid PPA ametnikud koos Teiega saatkonnas. 19.04.2021 võttis saatkonna töötaja ühendust PPA ametnikuga ja palus täita isikuandmete ankeedi.

23.04.2021 helistas Venemaa Föderatsiooni saatkonna töötaja PPA ametnikule ja teatas, et tagasipöördumistunnistus on valmis. 26.04.2021 käisid PPA ametnikud koos Teiega saatkonnas tagasipöördumistunnistusel järel ja seejärel saadeti Teid Eesti Vabariigist välja Venemaa Föderatsiooni.

Reisidokumendi väljaandmine

Haldusorgan peab tegutsema kooskõlas seadusega, selgitama haldusmenetluses välja kõik olulised asjaolud ning andma inimestele ja teistele asutustele õiget informatsiooni. Kõnealusel juhul oli PPA ülesanne teha kindlaks, kas Venemaa Föderatsiooni saatkond on Teile andnud välja reisidokumendi, kuna Tallinna Vanglast vabanemise ajaks ei olnud Te seda kätte saanud. Väljasaadetavale reisidokumendi taotlemine on õigusliku tähendusega toiming, mis võib osutada oluliseks ka kinnipidamiseks loa andmise aluseks olevate asjaolude hindamisel. Seetõttu peab PPA-l olema reisidokumendi väljaandmise kohta välisriigi saatkonna selge kinnitus. Oluline on ka eristada, millist dokumenti on taotletud.

Kuna kandsite karistust Tallinna Vanglas, taotles Teile Venemaa Föderatsiooni saatkonna konsulaarosakonnalt tagasipöördumistunnistust esialgu Tallinna Vangla, kes teavitas PPA-d asjaajamise käigust. Venemaa Föderatsiooni saatkond ei saanud Tallinna Vanglale kinnitust selle kohta, et Teile on reisidokument välja antud. Samuti ei edastanud Tallinna Vangla PPA-le sellist teavet.

PPA selgitas, et PPA tõlgendas Venemaa Föderatsiooni saatkonna konsulaarosakonna 10.03.2021 e-kirjas antud vastust selliselt, et inimene peab dokumendi kättesaamiseks pärast

vanglast vabanemist minema saatkonda, sest Venemaa saatkonna ametnik ei olnud veel vanglas käinud ega dokumenti üle andnud (see on PPA-le teadaolevalt tavapärane praktika).

Kirjavahetusest selgub siiski, et Venemaa Föderatsiooni saatkond ei saanud Tallinna Vanglale ega PPA-le kinnitust tagasipöördumistunnistuse väljaandmise kohta. Juhul kui saatkonna konsulaarosakonnalt 10.03.2021 Tallinna Vanglale saadetud vastuskirja sisu ei olnud PPA-le üheselt selge, oleks PPA pidanud täpsustama, kas info puudutas dokumendi kättesaamist või dokumendi väljaandmise otsustamist. Samuti teatas saatkond 25.03.2021 kirjas, et konsulaarosakond ei kavatsenud seda küsimust otsustada enne 2021. aasta aprillikuud. Ka see osutas, et dokumendi väljaandmist ei olnud otsustatud, mitte ei olnud küsimus pelgalt dokumendi kättesaamises.

PPA märkis vastuses Õiguskantsleri Kantseleile, et ametil „puudus selline kiri ja teave, et Venemaa Föderatsiooni saatkond oleks öelnud, et isiku dokument ei ole valmis“. Kohane on eeldada, et välisriik teatab PPA-le (või vanglale), kui välisriigi saatkond on välismaalasele reisidokumendi välja andnud, mitte seda, et dokumenti ei ole veel välja antud. Järelikult ei olnud PPA-l põhjust eeldada, et reisidokument on valmis, vaid amet oleks pidanud kontrollima, kas Venemaa Föderatsiooni saatkond on teinud otsuse reisidokumendi väljaandmise kohta.

Niisiis andis PPA Teile valeinfot, kui teatas, et Venemaa Föderatsiooni saatkond oli Teile välja andnud Venemaa Föderatsiooni passi. Samuti esitas PPA valeinfot passi väljaandmise kohta Tallinna Halduskohtule kinnipidamiseks loa taotlemisel, sest Vene Föderatsiooni saatkond ei olnud teatanud ei PPA-le ega Tallinna Vanglale, et Teie reisidokument on välja antud (lisaks ei taotletud Teile passi, vaid tagasipöördumistunnistust).

On kahetsusväärne, et PPA ei kontrollinud üle, kas Venemaa Föderatsiooni saatkond on Teile andnud välja reisidokumendi ning andis selle asja kohta nii Teile kui ka ametiasutustele väärat informatsiooni. Kahjuks ei ole võimalik seda asjaolu tagantjärele muuta. PPA ei edastanud valeteavet siiski tahtlikult, eksimine oli osaliselt seotud pandeemia tõttu kehtestatud erisustega asutuste töös. Pärast seda, kui Teid paigutati kinnipidamiskeskusesse ning Venemaa Föderatsiooni saatkonna konsulaarosakond alustas uuesti tööd, väljastas saatkond Teile reisidokumendi ning Teie väljasaatmine viidi lõpule edasise viivitusega.

Loodan, et selgitustest on abi. Tänan pöördumise eest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Lisa: tõlge vene keelde

Koopia: Politsei- ja Piirivalveamet, Tallinna Vangla